

แนวทางการฟื้นฟูตลาดเก่าด้วยการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง

Guidelines for Ancient Market Community Revitalization with Sustainable Tourism Promotion : A Case Study of Chum Saeng's 100-Year-Old Market

รัตนา การะเกษ

Rattana Karakes

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์ตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง ที่มีคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง ที่ช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจของชุมชนในท้องถิ่น เพื่อชี้แนะแนวทางในการสืบทอดสภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชนตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง มิให้เสื่อมสลายไป โดยใช้เครื่องมือ 3 อย่าง ได้แก่ 1) แบบสอบถาม 2) การสัมภาษณ์ และ 3) การสังเกตการณ์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความต้องการของผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ตลาด กลุ่มผู้ที่เข้ามาใช้บริการของตลาดและกิจกรรมในพื้นที่ตลาด จึงได้ผลการวิเคราะห์ออกมาในรูปแบบของข้อมูลทางสถิติเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ผลจากการศึกษาพบว่า การฟื้นฟูตลาดเก่าด้วยการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง นั้น มีผู้ประกอบการค้า ประชาชนทั่วไป และนักท่องเที่ยวตอบแบบสอบถามและให้ความคิดเห็นส่วนใหญ่ไม่พบปัญหาที่สำคัญในการเข้ามาใช้บริการ โดยสิ่งที่ได้รับความพึงพอใจในระดับปานกลางถึงระดับมากคือ ด้านการบริการของตลาด ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านคุณค่าทางวัฒนธรรม และด้านบริหารจัดการ สิ่งที่ได้รับความพึงพอใจในระดับปานกลางคือด้านเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกและด้านการประชาสัมพันธ์ และสิ่งที่ได้รับความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ ด้านการจัดที่จอดรถให้เพียงพอและความสนับสนุนในการจำหน่ายสินค้าบางประเภท

จากการศึกษาวิจัย มีข้อเสนอแนะแนวทางการฟื้นฟูตลาดเก่าด้วยการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง ได้แก่ 1) ควรจัดกิจกรรมอื่น ๆ ที่หลากหลายยิ่งขึ้นเพื่อส่งเสริมบริการของตลาด โดยสื่อถึงจุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ทางกายภาพและวัฒนธรรมของตลาดเก่าแห่งนี้ เพื่อเป็นทางเลือกและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชนตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง ได้ดียิ่งขึ้น 2) ควรริเริ่มกิจกรรมที่รื้อฟื้นวิถีชีวิตและการสัญจรทางน้ำ โดยเน้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทั้งในอำเภอชุมแสงและบริเวณใกล้เคียง เช่น กิจกรรมล่องเรือชมธรรมชาติที่ดงามบนสองฝั่งแม่น้ำน่าน เยี่ยมชมธุรกิจแบบพอเพียงของชาวชุมแสง ล่องเรือไหว้พระ เป็นต้น และ 3) ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรเจาะลึกเพื่อกำหนดพื้นที่ที่มีศักยภาพในการอนุรักษ์และพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนา โดยเปิดให้ประชาชนหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมโดยตรง เพื่อสร้างความร่วมมือในการปรับปรุงแก้ไขและยกระดับการท่องเที่ยวของชุมชนตลาดเก่าชุมแสงให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

คำสำคัญ : การฟื้นฟู, ตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง, พื้นที่ตลาด

Abstract

This study aims to realize that the conservation of Chum Saeng's 100-Year-Old Market has historical and cultural significance to offer suggestions for a development plan for Chum Saeng's 100-year-old market. To revitalize the community economy and be the guidelines for the Physical Environment inheritance of Chum Saeng's 100-year-old market not to gradually disappear. Based on this purpose, three research tools were adopted for data collection which includes 1) questionnaire 2) interview, and 3) observation. These research tools permitted this present study to attain both quantitative and qualitative data. Following the data collection, statistical analysis of the data has been taken to interpret the needs of residents, customers, and the activities provided at Chum Saeng's 100-year-old market.

The results of this study revealed that revitalization with sustainable tourism promotion: a case study of Chum Saeng's 100-Year-Old Market has merchants, people, and tourists answer the questionnaire. The respondents further implied that they were satisfied with services ranging from an average to a high level, especially with regard to market services, Chum Saeng's 100-year-old market' community involvement, cultural value appreciation, and management. However, the respondents gave an average satisfaction for supporting staff and public relations. The respondents also demonstrated that they have the least satisfaction in using services at the old market due to insufficient car parking area and limited products in the market.

Based on the results, shown guidelines for ancient market community revitalization with sustainable tourism promotion: A case study of Chum Saeng's 100-Year-Old Market such as 1) organizing a wider range of activities and such activities should convey the unique physical and cultural features of Chum Saeng's 100-year-old market. Offering alternative choices for tourists' attractions is believed to increase the number of visitors into the old market leading to a better stimulation of the economy at Chum Saeng's 100-Year-Old Market. 2) organizing activities that revive the way of life. Water travel should be initiated to present cultural tourism both in Chum Saeng District and nearby areas. Activities such as boat trips to see the beautiful nature on both sides of the Nan River, visiting self-sufficient businesses of Chum Saeng people, or boat trips to pay homage to the Buddha, etc. and 3) future studies in this area should be conducted for an in-depth analysis to determine the potential areas for conservation and development. As a point of significance, there should be encouragement to communities, public agencies, and private sectors to get involved in improving and upgrading the tourism of Chum Saeng's 100-year-old market.

Keywords: Revitalization, Chum Saeng's 100-Year-Old Market, Market Area

บทนำ

ตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง ถือเป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดนครสวรรค์ และเป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา โดยในอดีตตลาดชุมแสงเป็นศูนย์กลางทางการค้าขายของภาคเหนือตอนล่าง เพราะมีการคมนาคมที่สะดวก โดยมีแม่น้ำน่านเป็นทางสัญจรหลักมาแต่อดีต อีกทั้งยังมีสถานีรถไฟสายเหนือ (สถานีชุมแสง) ที่มุ่งสู่เชียงใหม่วิ่งผ่านมาตั้งแต่ปี 2450 ตลาดแห่งนี้จึงเป็นชุมทางการค้าที่สำคัญในการขนถ่ายสินค้าระหว่างภาคเหนือและภาคกลาง และมีชาวจีนอพยพมาตั้งถิ่นฐานทำมาหากินค้าขายเป็นจำนวนมาก ตลาดชุมแสงจึงเป็นย่านเศรษฐกิจตลาดที่เฟื่องฟูเป็นอย่างมาก เมื่อเวลาผ่านไปมีความเสื่อมโทรมตามยุคสมัย มีการเปลี่ยนแปลงทำให้ตลาดชุมแสงซบเซา เนื่องจากบ้านเมืองเจริญขึ้นในพื้นที่มีถนนหลายสายตัดผ่านรถยนต์สามารถขนส่งสินค้าได้ทั่วถึงการคมนาคมทางเรือและรถไฟลดความสำคัญลดลงกลุ่มห้องแถวในพื้นที่บางส่วนได้ถูกเปลี่ยนแปลงไปเป็นอาคารตึกแถวตามลักษณะทางสถาปัตยกรรมอาคารที่เกิดขึ้นในยุคสมัยใหม่ และถึงแม้ว่าจะได้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมเยือนตลาดชุมแสงไม่ขาดสาย จึงทำให้ตลาดชุมแสงกลับมามีชีวิตชีวาอีกครั้ง โดยเทศบาลเมืองชุมแสงเป็นหน่วยงานท้องถิ่นที่มีหน้าที่โดยตรงในการรับผิดชอบดูแลพื้นที่ แต่การส่งเสริมการท่องเที่ยวดังกล่าวไม่ได้เป็นการรื้อฟื้นให้ตลาดแห่งนี้อยู่ต่อไปอย่างยั่งยืน (2562, นายกเทศมนตรีเมืองชุมแสง)

จากความสำคัญและปัญหาที่เกิดขึ้นของย่านตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง จะเห็นได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ การดำเนินชีวิต วิถีชุมชน รวมถึงยังเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวย่านชุมชนเก่าที่น่าสนใจแห่งหนึ่งของจังหวัดนครสวรรค์อีกด้วย ในปัจจุบันจึงมีความสำคัญในการหาแนวทางการปรับปรุงฟื้นฟูพื้นที่ให้ได้รับการพัฒนาและอนุรักษ์ตลาดแห่งนี้ให้คงอยู่ต่อไปได้ เพื่อดำรงวิถีชีวิตของคนในชุมชน และรักษาย่านประวัติศาสตร์ตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง อีกทั้งยังสามารถสร้างประโยชน์เชิงพาณิชย์ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจให้กลับมาเฟื่องฟูอย่างยั่งยืน โดยเน้นการมีส่วนร่วมและตอบสนองความต้องการของคนในพื้นที่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์ตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง ที่มีคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม
2. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง ที่ช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจของชุมชนในท้องถิ่น
3. เพื่อชี้แนะแนวทางในการสืบทอดสภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชนตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสงมิให้เสื่อมสลายไป

ขอบเขตของงานวิจัย

ขอบเขตเชิงพื้นที่

ศึกษาพื้นที่การพัฒนาตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง เพื่อหาแนวทางการฟื้นฟูตลาดเก่าด้วยการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหา คือ การศึกษาลักษณะทางด้านกายภาพ ด้านสังคม ด้านนโยบาย รวมถึงเศรษฐกิจ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ปัญหา และอุปสรรคของของกลุ่มผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง กลุ่มผู้ที่เข้ามาใช้บริการของตลาด การประเมินความพึงพอใจของพ่อค้า แม่ค้า ประชาชนทั่วไป และนักท่องเที่ยว อันนำไปสู่การเสนอแนะแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมของตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ต่อไป

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาและค้นคว้าหาข้อมูลผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยตลาดที่มีความใกล้เคียงกับพื้นที่ตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง เป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทความทางวิชาการ เอกสารการประชุมสัมพันธของหน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากสื่อระบบออนไลน์ที่เกี่ยวข้อง

2. เก็บข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนาม โดยการแจกแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้อยู่อาศัยในพื้นที่กับกลุ่มผู้ที่เข้ามาใช้บริการ โดยการแจกแบบสอบถามให้กับพ่อค้า แม่ค้า ประชาชนทั่วไป และนักท่องเที่ยว ส่วนการสัมภาษณ์เป็นการเก็บข้อมูลเชิงลึกที่มีลักษณะคำถามให้แสดงความเห็นเกี่ยวกับความต้องการที่จะพัฒนาตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง

3. สืบค้นและตรวจสอบการสังเกตการณ์ ลงพื้นที่เก็บข้อมูล เพื่อศึกษาข้อมูลทางด้านกายภาพ โดยการเก็บข้อมูลจากสภาพแวดล้อมของพื้นที่รอบตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง การใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่และศึกษาพฤติกรรมรูปแบบของผู้ที่เข้ามาใช้บริการตลาดในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบริเวณตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง

4. ดำเนินการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากศึกษา ทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการลงพื้นที่ภาคสนาม เพื่อสังเกตการณ์พฤติกรรมของผู้ที่เข้ามาใช้บริการตลาด และการสัมภาษณ์กลุ่มผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ตลาด รวมถึงเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับตลาด

5. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความต้องการการฟื้นฟูตลาดเก่าด้วยการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง ที่มีผลต่อการใช้งาน รวมถึงบทบาทของตลาดในปัจจุบัน

6. นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ ประมวลผลและสรุปผลการศึกษาความต้องการการฟื้นฟูตลาดเก่า ด้วยการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง และจัดทำเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง ที่ช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจของชุมชนในท้องถิ่น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จัดให้มีความเหมาะสมกับลักษณะข้อมูลที่ผู้วิจัยต้องการ ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ โดยมีการคำนึงถึงความสะดวกของผู้ที่ให้ข้อมูล กลุ่มผู้ใช้บริการตลาด ความถูกต้อง และรวดเร็ว โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การเก็บแบบสอบถาม (Questionnaire) การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาการฟื้นฟูตลาดเก่า ด้วยการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ของตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง โดยผู้วิจัยได้มีโครงสร้างของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษาอาชีพ รายได้

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการใช้บริการพื้นที่ตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง เช่น การเดินทางเข้ามาถึงพื้นที่ตลาดช่วงวัน จำนวนครั้งการใช้บริการตลาด แหล่งข่าวสาร

ส่วนที่ 3 ทศนคติของผู้ใช้บริการตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง

2. การสัมภาษณ์ (Interview) เพื่อรวบรวมข้อมูลด้านความต้องการที่จะพัฒนาตลาด โดยการสัมภาษณ์กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง มีลักษณะคำถามให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการที่จะพัฒนาตลาดเก่า 100 ปีชุมแสง

3. การสังเกต (Observation) ผู้วิจัยทำการสังเกตการณ์จากพื้นที่ศึกษาทั้งในด้านกายภาพ สภาพทั่วไปของตลาด รวมทั้งสังเกตการณ์สภาพแวดล้อมโครงสร้างพื้นฐานบรรยากาศต่าง ๆ โดยรอบตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง และกิจกรรมที่เกิดขึ้นบริเวณรอบตลาด

สรุปผลการศึกษา

แนวทางการฟื้นฟูตลาดเก่าด้วยการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง” ได้นำเอาพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ซึ่งมีการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมของตลาดเก่าริมแม่น้ำในภาคเหนือตอนล่างอย่างยาวนานนับศตวรรษมาทำการศึกษา ทั้งในด้านการดำเนินชีวิตวิถีและอัตลักษณ์ของชุมชน โดยมีความมุ่งหมาย เพื่อเสนอแนะแนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวให้เหมาะสมกับศักยภาพการใช้งานในปัจจุบันและอนาคตตามหลักวิชาการ ซึ่งตั้งวัตถุประสงค์และคำถามในการศึกษา ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์ตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง ที่มีคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

2. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง ที่ช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจของชุมชนในท้องถิ่น

3. เพื่อชี้แนะแนวทางในการสืบทอดสภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชนตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง

มิให้เสื่อมสลายไป

คำถาม

การฟื้นฟูตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง ด้วยการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสามารถทำได้อย่างไร

กระบวนการศึกษาเริ่มด้วยการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการสังเคราะห์สิ่งที่ค้นพบมาประมวลไว้ในบทนี้พร้อมการอภิปรายผลการศึกษาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ โดยใช้เครื่องมือ 3 อย่าง ได้แก่

1) แบบสอบถาม (สำหรับข้อมูลในเชิงปริมาณ) 2) การสัมภาษณ์ และ 3) การสังเกตการณ์ (สำหรับข้อมูลในเชิงคุณภาพ) ผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คือนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการค้า และประชาชนทั่วไปจำนวน

100 ราย ส่วนผู้ที่ให้สัมภาษณ์ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงลึก ได้แก่ เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองชุมแสง ผู้ประกอบการค้า ประชาชนผู้ใช้บริการในพื้นที่ตลาด และประชาชนทั่วไป จำนวน 12 ราย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ ผู้ประกอบการค้า ประชาชนทั่วไป และนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่ตอบว่าไม่พบปัญหาที่สำคัญในการเข้ามาใช้บริการ โดยสิ่งที่ได้รับความพึงพอใจในระดับปานกลางถึงระดับมาก คือ ด้านการบริการของตลาด ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านคุณค่าทางวัฒนธรรม และด้านบริหารจัดการ สิ่งที่ได้รับความพึงพอใจในระดับปานกลาง คือ ด้านเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกและด้านการประชาสัมพันธ์ และสิ่งที่ได้รับความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ ด้านการจัดที่จอดรถให้เพียงพอและความสนับสนุนในการจำหน่ายสินค้าบางประเภท

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองชุมแสง ผู้ประกอบการค้า และประชาชนทั่วไป รวม 12 คน ต่างมีความเห็นสอดคล้องกันในการเพิ่มกิจกรรมต่าง ๆ ภายในตลาดให้มีความหลากหลายยิ่งขึ้น เช่น การจัดงานเทศกาลกินปลา เพราะปลาคือวัตถุดิบของอาหารที่มีคุณภาพของชาวชุมแสง รวมถึงอาหารอื่นๆของร้านขายอาหารที่มีชื่อเสียงตามตำนานของตลาดเก่าชุมแสง นอกจากนี้ หน่วยงานท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องก็จะต้องเร่งพัฒนาในเรื่องการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางสื่อต่าง ๆ ให้มากขึ้น เพื่อเป็นการเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการเพิ่มขึ้น แต่ในขณะเดียวกัน ก็จะต้องเร่งปรับปรุงเรื่องการเพิ่มความสะอาดและประหยัดเวลาในการเดินทางจากภายนอกเนื่องจากอำเภอชุมแสงอยู่ห่างไกลจากถนนสายหลักและจากอำเภอเมืองนครสวรรค์ ส่วนปัญหาภายในพื้นที่ปัจจุบันซึ่งเทศบาลเมืองชุมแสงควรเร่งดำเนินการแก้ไขก็คือ การเพิ่มพื้นที่จอดรถจำนวนมากให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้ที่เข้ามาใช้บริการตลาดสดในช่วงเช้าเพราะในปัจจุบันถนนโดยรอบพื้นที่ตลาดมีขนาดคับแคบ และประเด็นที่ผู้ประกอบการค้าให้ความเห็นเพิ่มเติมก็คือควรสนับสนุนให้มีการนำเอาผลิตภัณฑ์ของชุมชนที่เป็นมรดกสืบทอดต่อ ๆ กันมาจากบรรพบุรุษ รวมถึงสินค้าอื่น ๆ เข้ามาจำหน่ายในช่วงเวลาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เฉพาะเวลาที่มีการจัดงานประจำปีเท่านั้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการณ์

จากการลงพื้นที่เพื่อสำรวจตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง โดยเน้นด้านสภาพแวดล้อมและด้านวัฒนธรรมของตลาดเก่าแห่งนี้ พบว่าชุมชนไทยเชื้อสายจีนที่นี่ยังคงใช้วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมซึ่งเรียบง่าย บ้านเรือนต่าง ๆ สลับกับร้านค้ายังคงเหมือนกับชุมชนสมัยโบราณที่มีบรรยากาศของชุมชนเก่าแก่ซึ่งยังดำรงอัตลักษณ์ของการตั้งถิ่นฐานริมแม่น้ำ แม้ว่าในปัจจุบันการเดินทางของผู้คนจากภายนอกนิยมใช้รถจักรยานยนต์ รถยนต์ และรถไฟ ซึ่งเป็นการคมนาคมทางบกที่มาแทนการคมนาคมทางน้ำในสมัยโบราณ มีอาหารรสชาติอร่อยจำหน่ายโดยพ่อค้าแม่ค้าที่อาศัยอยู่ในตลาดชุมแสงมานานหลายสิบปี สภาพแวดล้อมโดยรวมมีความคึกคักกว่าตลาดโบราณหลายแห่งที่มุ่งให้บริการเฉพาะนักท่องเที่ยวเท่านั้น

จึงสรุปว่าผลจากการสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดทำให้ผู้ศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ สามารถประเมินความต้องการของผู้อยู่อาศัยในพื้นที่และผู้ให้บริการตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง ซึ่งจะนำไปสู่ข้อเสนอแนะสำหรับการอนุรักษ์และพัฒนาตลาดเก่าแห่งนี้ในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจัดกิจกรรมอื่น ๆ ที่หลากหลายยิ่งขึ้นเพื่อส่งเสริมบริการของตลาด โดยสื่อถึงจุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ทางกายภาพและวัฒนธรรมของตลาดเก่าแห่งนี้ เพื่อเป็นทางเลือกและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชนตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง ได้ดียิ่งขึ้น
2. ควรริเริ่มกิจกรรมที่รื้อฟื้นวิถีชีวิตและการสัญจรทางน้ำ โดยเน้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทั้งในอำเภอชุมแสงและบริเวณใกล้เคียง เช่น กิจกรรมล่องเรือชมธรรมชาติที่ดงามบนสองฝั่งแม่น้ำน่าน เยี่ยมชมธุรกิจแบบพอเพียงของชาวชุมแสง ล่องเรือไหว้พระ เป็นต้น
3. ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรเจาะลึกเพื่อกำหนดพื้นที่ที่มีศักยภาพในการอนุรักษ์และพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนา โดยเปิดให้ประชาชน หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมโดยตรง เพื่อสร้างความร่วมมือในการปรับปรุงแก้ไขและยกระดับการท่องเที่ยวของชุมชนตลาดเก่าชุมแสงให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ค้นคว้าอิสระเรื่อง “แนวทางการฟื้นฟูตลาดเก่าด้วยการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง” สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถของ ศาสตราจารย์ เกียรติคุณกำธร กุลชล อาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระ ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์มาโดยตลอด ตลอดจนทั้งความเมตตา ความช่วยเหลือปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของงานวิจัยด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง และขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิงหนาท แสงสีหนาท ประธานกรรมการสอบ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพชรลัดดา เพ็ชรภักดี กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่กรุณาให้ความรู้ ข้อคิดเห็น และคำแนะนำต่าง ๆ ต่อการศึกษาและการค้นคว้าอิสระ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองชุมแสง พ่อค้าแม่ค้าในตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง ทุกท่านที่สละเวลาอันมีค่าให้ความช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกในการลงพื้นที่เก็บข้อมูล พร้อมทั้งอนุเคราะห์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้ด้วยดีตลอดมา

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดาและมารดา ผู้ที่ทุ่มเททั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์ สนับสนุนผู้วิจัยให้ผู้วิจัยไม่ทอดถอนใจในการทำวิจัยในครั้งนี้ และกัลยาณมิตรทุกท่าน ที่มีแต่ความปรารถนาดี คอยให้คำปรึกษา ความช่วยเหลือ รวมถึงกำลังใจที่มีให้ผู้วิจัยเสมอมา ทั้งญาติพี่น้อง เพื่อนพ้อง ตลอดจนคนผู้มีส่วนให้ความช่วยเหลือในวิจัยนี้ที่ผู้วิจัยไม่ได้เอ่ยนาม ขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

รายการอ้างอิง

for Travelers Worldwide, (pp.78–90). A Present at the 2008 Santa Fe & UNESCO International Conference on Creative Tourism in Santa Fe. New Mexico. USA

GotoKnow. (2555). แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ. Retrieved from <https://www.gotoknow.org/posts/492000>

Hornby, A. F. (2000). Advance learner's dictionary (6th ed.). London, England: Oxford University.

Oliver, Richard L. (1997) Satisfaction: A behavioral perspective on the consumer, Irwin/McGrawHill New York.

Richards, G. (2010). Creative Tourism and Local Development. In Wurzburger, R. (ed.). Creative Tourism a Global Conversation How to Provide Unique Creative Experiences

กรมการปกครอง. (2565). จำนวนประชากร. เข้าถึงได้จาก https://stat.bora.dopa.go.th/new_stat/webPage/statByYear.php

กะฉ่อนวาไรตี้. (2562). "ตลาดเก่า 100 ปี เมืองชุมแสง" ความทรงจำอดีตนครสวรรค์. เข้าถึงได้จาก <https://variety.kachon.com/352512>

เกียรติศักดิ์ หลีเจริญ. (2519). การวิเคราะห์โครงสร้างทางภูมิศาสตร์ของตลาดนัดหมอนเวียนในจังหวัดสตูล. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

เกียรติ จิวะกุล. (2525). ตลาดในกรุงเทพฯ. การขยายตัวและพัฒนาการ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กิตติพร ใจบุญ. (2543). ตลาดสังคัมไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยทักษิณ.(2549). ตลาดกับวิถีชีวิต : บทสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องตลาดในสังคัมไทย: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

งานส่งเสริมการท่องเที่ยวเทศบาลเมืองชุมแสง. (2566). แผนที่ตะลุยกินถิ่นชุมแสง. เข้าถึงได้จาก <https://www.facebook.com/photo/?fbid=201986412586236&set=ecnf.100083246353351>

จังหวัดนครสวรรค์. (2566). ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด. Retrieved from <http://123.242.166.5/webnkw/nsinfo/generaldata/index.php?tagpage=gdata7>

เทศบาลเมืองชุมแสง. (2566). สภาพทั่วไปของชุมแสงและอาชีพประชากร. เข้าถึงได้จาก <https://www.chumsaeng.org/condition.php>

เทศบาลเมืองชุมแสง. (2566). แผนการดำเนินงาน. Retrieved from https://www.chumsaeng.org/project_detail.php?hd=8&dolP=1&checkIP=chkIP&id=50431&checkAdd=chkAd&dum=43169_ypk

ธงชัย สันติวงษ์. (2535). พฤติกรรมผู้บริโภคทางการตลาด. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

บันทึกคนแบกเป้ Kon-Back-Pack. (2562). แผนที่ตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง โชนอาหารและโชนแลนด์มาร์คที่สำคัญ. เข้าถึงได้จาก <https://www.facebook.com/photo/?fbid=410154226479768&set=pcb.410154943146363>

- ปาณินัส ตีปะวรรณนา. (2526). "ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของตลาดเก่าในฐานะแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาตลาดบ้านใหม่และตลาดคลองสวน 100 ปี จังหวัดฉะเชิงเทรา." ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2562). เยือน "ชุมแสง" ย้อนอดีตชุมชนเก่าริมน้ำน่านอันรุ่งเรือง ตามรอย "นางย้อย" แห่งกรุงศรีอยุธยา. เข้าถึงได้จาก <https://mgronline.com/travel/detail/9620000025598>
- ภักยมณี แก้วสง่าและนิศาชล จันทศิริ. (2555). การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ : ทางเลือกใหม่ของการท่องเที่ยวไทย. Retrieved from <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/sjss/article/download/23437/19969/51007>
- รุจ รัตน์พานู. (2547). "แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ชุมชนตลาดสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี. การวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อมมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2565). ประวัติความเป็นมาตลาดเก่า 100 ปี ชุมแสง. เข้าถึงได้จาก <https://culturalenvi.onep.go.th/site/detail/6112>.
- เสริชย์ โชติพานิช. (2549). แนวคิดการบริหารทรัพยากรกายภาพสำหรับโครงการที่อยู่อาศัยแบบรวม : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาทิตยา แก้วพิลา. (2553). "การจัดการท่องเที่ยวของชุมชนตลาดบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา. การวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อมมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.